
Олаг Ганна Михайлівна, завідувачка сектору Наукової бібліотеки
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УДК 027.7+025.355:004.9

Тези:

Оптимізація обслуговування користувачів під час пошуків джерел у фондах бібліотеки за допомогою електронної бібліотечної програми

Г. М. Олаг

Ужгородський національний університет
Наукова бібліотека

Анотація: у тезах досліджується ідея впровадження електронної бібліотечної системи для самостійного пошуку джерел користувачами в фонді книгозбірні, а також розглянуто переваги комп'ютеризації бібліотеки для покращення роботи бібліотекарів з фондами на основі спрощення системи пошуку літератури, моніторингу стану фондів бібліотеки та ступінь її активності.

Ключові слова: бібліотека, електронна бібліотечна програма, єдиний електронний каталог, автоматизація бібліотеки, бібліотечні інновації.

Сьогодні бібліотека являє собою інформаційний банк, який зберігає найцінніше надбання людства – інформацію. Сучасна книгозбірня – це не лише сховище інформації, а й центр доступу та поширення знань і досвіду, це своєрідний механізм, який складається з багатьох підрозділів, кожен із

яких розпоряджається сотнями, навіть сотнями тисяч видань та електронних ресурсів за різними напрямками науки. Важливо, що бібліотека як історична місія, продовжує зберігатися завдяки паперовим виданням, відстоюючи твердження, що кожна книжка – це по суті документ, який не залежить від струму, серверів, зовнішнього впливу, вірусам, не піддається корегуванню тощо. Бібліотека має можливість комунікувати та співпрацювати з іншими бібліотеками без обмежень, що дає доступ до інформації без кордонів.

Сучасні технології розвиваються надзвичайно швидко, електронні системи впевнено входять в наше життя та стають його невід'ємною частиною. Введення електронного документообігу та доступ до електронних книг значно полегшує життя людей, прискорює пошук необхідної інформації, дозволяє опрацювати значно більше літератури за короткий проміжок часу та зробити правильні висновки, які в результаті дають якісну наукову роботу і, звичайно ж, знання. Велике значення набувають інноваційні бібліотечні впровадження, їх основні аспекти та використання, основу яких складає бібліотечна електронна система.

Безумовно, фінансова підтримка технічного парку (сервери, комп'ютери, сканери, ксерокси тощо) та впровадження електронної системи повинно бути глобальною дією, тобто у всіх відділах та на всіх рівнях. Злагоджений та узгоджений на всіх рівнях план дій забезпечує оптимальний результат у вигляді швидкого втілення в життя, адже така система просто необхідна для сучасного ритму життя та об'єму потоків інформації.

Чим більший та якісніший фонд, який наповнює бібліотеку, тим цінніша сама бібліотека. Електронні системи – це програми, які включають в себе інформацію про книги, журнали, газети, патенти, карти та інші видання, вік яких може сягати не лише десятки, а й декілька сотень років (книжкові фонди мають не тільки об'єм, а ще й вік), і ними не можна нехтувати, адже вся інформація, що міститься в них – безцінна та корисна. Книги, друковані і електронні, навчають майбутніх спеціалістів вибраному фаху відповідно галузі.

Введення електронної системи в бібліотеці дозволяє зафіксувати кожен екземпляр фонду в єдиному електронному каталозі (ЄЕК), який і дозволяє оцінити реальність наявних фондів. Тобто, ЄЕК дозволяє зберігати дані як про кожен екземпляр книги, так і інформацію про загальну кількість однакових видань у фонді книгозбірні. Основні критерії визначення одиниці фонду:

- тип видання (книга, монографія, підручник, методичні вказівки, газета, журнал, патент тощо);

- автор та назва;

- рік видання та кількість наявних екземплярів;

- шифр;

- відділ, у якому можна отримати книгу, та умови отримання (адже є екземпляри, з якими можна ознайомитися тільки в читальному залі).

Глобальний ЄЕК повинен бути актуальним, щоб користувач, який прийшов до потрібного відділу, був впевнений, що книги розміщуються саме тут і в даний час, а книжка «вільна» для користування. Електронна бібліотечна програма миттєво надає основну інформацію з ЄЕК та додаткові консультації (операції з тим чи іншим екземпляром: видача, дата повернення, тимчасовий доступ тощо).

Усі форми електронної бібліотечної системи автоматизовані (оновлюються автоматично після кожної операції), щоб максимально покращувати якість обслуговування користувачів та спростувати роботу бібліотекаря.

Наявність єдиної форми роботи з фондами дають чітку інформацію про них та дозволяють детально оцінити загальну динаміку фонду.

Розглянемо приклад каталогу по позиціях.

	A	B	C		D	E	F	G	H	I	J
1	Екземпляр/ Екземпляри	Відділ	Шифр		Автор	Назва	Рік видання	Видавництво	Тип видання	Історія руху	
2			УДК	Авторський знак							
3	1	Бібліографії	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці	
8	3	Краєзнавства	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці	
9	15	Книгосховища	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці	

Із таблиці видно, що альбом за назвою “Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття” наявний у 3-х відділах бібліотеки: один екземпляр – у відділі бібліографії; три – у відділі краєзнавства; п’ятнадцять – у відділі книгосховища.

Якщо необхідно розглянути історію руху того чи іншого примірника, треба розкрити історію по конкретних позиціях.

1	A	B	C		D	E	F	G	H	I	J	K	L
			Шифр										
2	Екземпляр/ Екземпляри	Відділ	УДК	Авторський знак									
3	1	Бібліографії	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці			
4											25.03.2016 - взяли в читальний зал 16:30		
5											25.03.2016 - повернули читальний зал 17:45		
6											04.04.2017 - взяв читач Гаврилко В.А студ № 25455		
7											10.04.2017-повернув читач Гарилко В.А. студ №25455		
8	3	Краєзнавства	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці			
9	15	Книгосховища	378.4 (478.87)	У 33	УжНУ	Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.	2005	Ужгород, "Карпати"	Інформаційно-довідкове видання : альбом	на полиці			

В історії місця збереження книг у фонді бібліотеки чітко видно всю інформацію про рух книги, з відмітками дати та часу, зазначенням користувачів. Бібліотекар повинен регулярно і чітко ставити помітки відповідно опціям бібліотечної програми, які відповідають проведеній дії, – видача, прийняття, переміщення до іншого відділу (закладу); внесення номера посвідчення – перевірка прізвища, яке автоматично “підтягується” з бази даних усіх користувачів бібліотеки. Якщо користувач вперше реєструється в програмі, то за основу запису беруть наказ по університету «Про зарахування до складу студентів на навчання в УжНУ» чи наказ про прийняття на роботу до університету як установи. Як додаткова, в базу вноситься інформація за посвідченням (студентський, паспорт), дата та час проставляються автоматично в момент завершення операції.

Для якісної роботи в електронній програмі є важливими моменти уточнення чи корегування відомостей про одиницю фонду. Вибір примірника видання, в якому потрібно вносити зміни, може бути здійснено за допомогою ручного пошуку (набір назви, автора, УДК тощо на клавіатурі) або через сканер штрих-коду (QR-коду). Також система сканування штрих-коду може використовуватися для пошуку (зчитування даних) про видання до ЄЕК. Користувачами фондів можуть бути студенти, викладачі, співробітники, інші особи, які потребують доступу до джерел інформації.

Тобто для злагодженої роботи з фондами за допомогою електронних систем необхідно забезпечити електронну базу книг, електронну базу читачів (користувачів) та безпосередньо систему, яка дозволить користувачам та обслуговуючим системи якісно користуватися фондами бібліотеки. Важливим в роботі електронної бібліотечної програми є доступ до електронної картки бібопису кожного екземпляру. Це дозволяє контролювати терміни користування книгою, тобто умови видачі та повернення книги. У випадку несвоєчасного повернення книги, бібліотечна програма сигналізує бібліотекарю про боргування, а той в свою

чергу за допомогою контактної інформації (електронна пошта, телефон, посилання на соцмережі) нагадує про це користувачеві.

Таким чином, електронна бібліотечна система оптимізує роботу бібліотечних працівників, надаючи їм точні і оперативні відомості про місце збереження кожної одиниці фонду, його переміщення та застосування, стає в нагоді і користувачам бібліотеки, які послуговуються ЄЕК та зручними умовами обслуговування.

Тезиси:

ОПТИМИЗАЦИЯ ОБСЛУЖИВАНИЯ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ ВО ВРЕМЯ ПОИСКА ИСТОЧНИКОВ В ФОНДЕ БИБЛИОТЕКИ С ПОМОЩЬЮ ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОТЕЧНОЙ ПРОГРАММЫ

А. М. Олаг

Ужгородский национальный университет
Научная библиотека

Аннотация: в тезисах исследуется идея внедрения электронной библиотечной системы для самостоятельного поиска пользователями источников из фонда библиотеки, а также рассмотрены преимущества компьютеризации библиотеки для улучшения работы библиотекарей с фондами на основе упрощения системы поиска литературы, мониторинга состояния фондов библиотеки и степень ее активности.

Ключевые слова: библиотека, электронная библиотечная программа, единый электронный каталог, автоматизация библиотеки, библиотечные инновации.

Thesis :

**OPTIMIZATION ADVANTAGES OF THE ORGANIZATION SERVICE
OF USERS REGARDING THE SEARCH OF SOURCES IN THE LIBRARY
FUND BY THE ELECTRONIC LIBRARY PROGRAMMA**

A. Olag

Uzhhorod National University
Scientific Library

Annotation: the thesis explores the idea of introducing an electronic library system for independent search by users of sources from the collection, as well as the benefits of computerization of the library to improve the work of librarians with funds based on simplification of literature search, monitoring the library and the degree of its activity .

Key words: *library, electronic library program, unified electronic catalog, library automation, library innovations.*